

เพื่อความเข้าใจความหมายและคุณค่า : รักสองโลก ของ มารี คอเรลลี

For an understanding of meaning and value : Marie Corelli 's A Romance of Two Worlds

กึ่งแก้ว อตถากร^{1*}

Kingkeo Attagara^{1*}

บทคัดย่อ

ถึงแม้เวลาจะผ่านไปไม่ต่ำกว่าหกสิบปีแล้ว ตั้งแต่ได้อ่านนวนิยายของมารี คอเรลลี ผู้แปลหนังสือ **รักสองโลก** และผู้เขียนบทความนี้ก็ยังพบว่า งานของเธอมีความเหมาะสมสัมพันธ์กับโลกปัจจุบัน **รักสองโลก** เป็นผลงานชิ้นแรกของคอเรลลีตีพิมพ์เมื่อปี 1886 (พ.ศ. 2429) เมื่อเธออายุเพียง 31 ปี ถึงกระนั้นเธอก็เริ่มสนใจแล้วกับปัญหาว่าด้วยวัตถุนิยม การปฏิวัติอุตสาหกรรม และลัทธิพหุสัทธิพหุสม และโดยเฉพาะ ศิลปะ ดนตรี ความรัก และการดำรงอยู่ของจิตวิญญาณ เมตาฟิสิกส์ และเหตุผลนิยม เธอมีอาจารย์ที่มีคุณสมบัติของ มนุสสเทวา ผู้ซึ่งให้ความรู้แก่เธอมากมาย ซึ่งทำให้เธอมีความสนใจใฝ่รู้ในด้านทิพย์สาระ ท่านปลุกฝังความรู้ที่ให้พุทธบัญญัติตลอดจนประสบการณ์ด้านมistic ซึ่งเน้นการปฏิบัติเพื่อเข้าถึงทิพย์สาระนั้นโดยตรง ถึงแม้ภายหลังเธอจะวิเคราะห้ตนเองว่าในช่วงแรกนั้น จิตของเธอยังไม่ตกผลึก หรือมีความเข้าใจชัดเจน และยังไม่ก่อปรด้วยวุฒิภาวะก็ตาม **รักสองโลก** ก็สามารถสร้างผลกระทบและแรงบันดาลใจแก่ทุกคน ที่มีความกระหายที่จะหลุดพ้นไปสู่สภาวะเหนือวัตถุนิยมของโลก

คำสำคัญ : มารี คอเรลลี รักสองโลก ชีวิตนิรันดร์

Abstract

After not less than sixty years of her first reading of Marie Corelli 's novels, the writer of this article and also the translator of her **A Romance of Two Worlds** still finds her works relevant to the world today. The **Romance** was Corelli 's first book, published in 1886 when she was only thirty-one, yet it found her already tackling the problems of materialism, industrial revolution, and positivism, and especially of art, music, love and spiritual existence, metaphysics and rationalism. Through her God-man mentor, she studied " many subjects " which gave her both intellectual and mystical approaches to the Divine. Although she analysed herself later that at that time her mind was still " unformed " and " immature", the **Romance** has nevertheless made quite an impact on those who feel the thirst for a point of departure to transcendence.

Keywords: Marie Corelli, A Romance of Two Worlds, The Life Everlasting.

¹คณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชาวรรณคดีและคติชนวิทยา มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก 65000

¹Faculty of Humanities, Department of Literature and Folklore, Naresuan University Phitsanulok , 65000.

*Corresponding author. cc E-mail: raweewon.d@rmutsb.ac.th

เมื่อปี 2544 หลังจากเสร็จงานแปล **ชีวิตนิรันดร์** ก็เริ่มแปล **เตีลมา** แปลไปได้เกือบครึ่งเล่ม คุณหญิง วินิตา ดิเทียนต์ กลับจากอังกฤษ ส่งเรื่อง **รักสองโลก (A Romance of Two Worlds)** มาให้อ่าน พอดีเป็นเรื่องที่ยากอ่าน เพราะคุณมารีทำวาทะมาถึงหลายตอนในอาร์มภกตา ของ **ชีวิตนิรันดร์** เพราะฉะนั้นพอหยิบมาอ่านก็เกิดอาการวางไม่ลง จึงตัดสินใจแปลเลย

ถ้ามีคำถามว่า ประทับใจตรงไหน ก็ต้องเรียนให้ทราบอย่างนี้ คือ ทั้งเนื้อหาและลีลาก่อให้เกิดแรงบันดาลใจมุ่งสูง เบื้องสูง มีความชัดเจนตลอดสายว่าชีวิตต้องมีอุดมคติ อุดมการณ์ พึงทะยานให้เหนืออัตรา ความเห็นแก่ตัว และการติดอยู่ในโลกธรรม ในขณะที่เราแต่ละคนประกอบการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นด้าน การช่าง ศิลปะ ดนตรี หรืองานกวี เราต้องมุ่งสื่อทฤษฎีสาระ ไม่ใช่สักแต่จะทำให้เสร็จๆ ไป เพื่อจะได้มาซึ่งเงินทอง เกียรติยศ และคำยินยอม ในการนี้ การปฏิบัติภารกิจ เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องกระทำ และต้องกระทำด้วย “จิตวิญญาณ” ที่ตั้งใจบรมตัวมันเองให้บรรลุสภาวะ ที่บริสุทธิ์สูงขึ้นไปถึงขั้นสูงสุด (น.70)

การปฏิบัติฝึกปรือจิตอย่างถูกต้อง ย่อมทำให้จิตสว่างไสวและเกิดพลังมหัศจรรย์ ยังผลให้การทำงานที่สร้างสรรค์งดงามและทรงพลังด้วยเช่นกัน

คุณมารีสร้างตัวละครหลากหลายให้สื่อแนวคิดทั้งฝ่ายบวกและฝ่ายลบเพื่อให้เห็นลักษณะการที่เป็นปฏิปักษ์กันต่อกัน กับทั้งให้เห็นการคลี่คลายขยายผลของแต่ละรูปแบบบุคลิก ซึ่งขึ้นอยู่กับทัศนคติกับความเชื่อ เช่นว่า เป็นฝ่ายจิตนิยมหรือวัตถุนิยม เทวนิยม หรือ อเทวนิยม เป็นต้น

พิเศษสุดในบรรดาตัวละคร คือ ท่านอาจารย์ใหญ่ **เฮลิโอบาส** ท่านมีลักษณะของ **god-man** หรือ **มนุสสเทวา** บนโลกพิภพนี้ ในความเป็นเทพ

ท่านทำหน้าที่สื่อทฤษฎีสาระ ท่านเป็นครู เป็นผู้ให้กำลังใจ และเป็นผู้พิทักษ์รักษาผู้ป่วย ไม่ว่าจะป่วยทางกายหรือทางใจ ในความเป็นมนุษย์ ท่านก็มีความรู้สึกเย็นร้อน อ่อนแออยู่บ้าง เช่น เมื่อถึงคราวพลัดพรากจากบุคคลผู้เป็นที่รัก บางครั้งท่านก็กร้าวเมื่อถูกบีบคั้นให้ใช้พลังทางกายเป็นเครื่องตัดสินใจ ปัญหาความขัดแย้งเฉพาะหน้า ก็ในความเป็นมนุษย์ “อยู่บ้าง” นี่แหละ ที่ทำให้เรารู้สึกว่าท่านมีส่วนร่วมในอาภรณ์ที่เป็นธรรมดาของเราชาวโลก

ผู้ประพันธ์เล่าเรื่องในสรรพนามบุรุษที่หนึ่ง คือ ในนาม “ฉัน” เหมือนกับว่า ผู้เล่าเรื่องหรือ “ฉัน” นั้นคือคุณมารีเอง เธอย้ำว่า เล่าเรื่องในฐานะเป็นประสบการณ์จริง เริ่มเรื่องจากที่เธอป่วยเป็นโรคทางประสาท และต้องเข้าไปขอรับการรักษาจากท่านอาจารย์ใหญ่ เธอเป็นนักดนตรี แสดงเปียโน มุ่งหวังความก้าวหน้าตามแบบโลกนิยม ครั้นได้มาสัมผัสท่านอาจารย์ใหญ่และสิ่งแวดล้อมของท่านแล้ว เธอก็เริ่มฝึกจิต และได้รับการพยากรณ์จากท่านอาจารย์ว่า “เวลาจะมาถึงเมื่อเธอจะรู้สึก ว่า ดนตรีเกือบจะเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์เกินกว่าที่เธอจะแสดงเพื่อเห็นแก่เงิน” (น.412) และจากท่านอาจารย์ใหญ่ในวาระโอกาสหนึ่ง เธอได้ฝึกจิตให้เพิก “อัตรา” (ในความหมายว่า ทำจิตให้ ว่าง — ว่างจากตัวตนตลอดจนความคิด) เพื่อรับกระแสอันเป็นทิพย์ ดุจเดียวกับนักดนตรีเอกของโลก เช่น วากเนอร์ ผู้ครั่งหนึ่งเล่าประสบการณ์ว่า ท่านเดินกลับไปกลับมาบนถนน “พยายามจับเสียงประสานขณะที่ล่องลอยมาในอากาศ” (น.176) ถ้าเราฟังผลงานของวากเนอร์ อาทิเช่น *Lohengrin* เราคงเข้าใจความหมายท่านองนี้ เพราะดนตรีของท่านเป็นดุจดังกระแสทิพย์

อย่างไรก็ตาม ก็เป็นไปตามคำพยากรณ์ของท่านอาจารย์ เมื่อผู้ประพันธ์ หรือ “ฉัน” ได้หันมาจับ

งานเขียนนวนิยายเป็นอาชีพ ส่วนดนตรีก็เป็นงานอดิเรก ในบ้านของคุณมารี ก็มีห้องดนตรี หรือที่เธอเรียกว่า music room

ตัวละครที่สำคัญอีกผู้หนึ่งคือจิตรกร นามว่า **เชลลีนิ** เขาเกิดมาภายใต้อิทธิพลของวอลแตร์ อิทธิพลที่ถ่ายทอดผ่านมาทางบิดาของเขา กล่าวคือไม่เชื่อในพระเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มองโลกในฐานะเรื่องของกฎธรรมดา มนุษย์มาจากธุลีและก็กลับไปสู่ธุลี ไม่มีอิภินิหารความมหัศจรรย์ใด เชื่อแต่ในสิ่งที่ปรากฏให้เห็นให้ได้ยิน หรือจับต้อง หรือสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ตลอดมาเขาคิดว่าเขาสามารถดำรงตนเป็นคนดีของสังคมได้โดยไม่ต้องมีศาสนา แต่พอเขามีความทุกข์ในงานศิลปะของเขาที่ไม่ไปถึงดวงดาว เขาก็พlungพล่านจนเจ้าตัวสงสัยว่าใกล้วิกลจริต “พอมีความบ้าเป็นจุดที่น่ากลัวโผล่มาอยู่ตรงหน้า... ประสาทที่เคยมั่นคง ” ของเขาก็หวั่นไหว เขาไม่มีที่พึ่งทางใจ เขาคิดว่าความตายเท่านั้นคือทางออก เพราะเขาคิดว่าชีวิตยุติเพียงโลกนี้เท่านั้น และไม่มีอะไรสืบเนื่องไปถึงภพหน้า ขณะที่เขากำลังปลิดชีวิตตัวเอง ท่านอาจารย์ใหญ่เฮลิโอบาสก็เข้ามาสกิดกันทันกาล ท่านใช้ “อิภินิหาร ” นำพาให้เขามีสติ ให้เขาเห็นโลกอื่นอันเป็นทิพย์ ให้เขาได้ก้าวหน้าในงานศิลปะที่เขาใฝ่ฝัน และเขาก็สามารถก้าวล่วงสภาวะทางโลกที่เป็นทางตันสำหรับเขา

ตัวละครที่เกือบจะเรียกว่าเป็นองค์อวดของทิพย์สาระคือ **ซาร่า** น้องสาวของท่านอาจารย์ใหญ่เฮลิโอบาส เธอถูกวาดให้เป็นอุดมคติ หรือองค์รวมของ **ความดี** (goodness) **ความงาม** (beauty) และ **ความจริง** (truth) อันเป็นอมตะนิรันดร์ และองค์รวมนี้ก็เป็นความใฝ่ฝันของนักปรัชญาเมธีมาแต่

ดึกดำบรรพ์นิรันดร์กาลด้วย อาทิเช่น ท่านโสกราตีสและเพลโต ดังนั้น แม้ร่างของเธอจะถึงแก่กาละไป จิตวิญญาณอันเป็นทิพย์ของเธอก็ยังปรากฏ

ท่านอาจารย์เอ่ยถึงน้องสาวของท่านว่าเป็นแบบอย่างของสตรีเพศที่ถูกสร้างสรรค์มาแต่ปางบรรพ์ — จิตใจบริสุทธิ์ ไม่เห็นแก่ตัว สุขภาพ และมีความสัจจริง (น.110) เพราะฉะนั้น เมื่อผู้ประพันธ์ได้เข้ามารู้จักคุ้นเคยกับเธอ ก็ชื่นชมเธออย่างหมดใจ “ สำหรับฉันแล้วเธอเป็นเทพธิดาไซคี...แจ่มใสตลอดเวลา และเป็นผู้มีอารมณ์ดีสม่ำเสมอ ” (น.160) “ จนกระทั่งฉันรู้สึกว่าเขาจะมาสู่โลกพิภพดุจผีเสื้ออันบางเบาเนาสราญบนสมุนา และฉันก็คงไม่ประหลาดใจเท่าใดนัก ถ้าวันดีคืนดีฉันจะเห็นเธอสยายปีกอันมีรัศมีไผ่ผืนไปสู่ภพอื่น ” (น.160) และซาร่าก็มีอันเป็นไปเช่นนั้น ทั้งให้อยู่เบื้องหลังต้องทำใจ ให้เข้าถึงความจริงให้ได้ว่าความตายเป็นเพียงการผ่านภพ และเมื่อเราผ่านภพนี้ไป เราก็จะได้ไปพบกันอีก ถ้าเรามีสภาวะจิตที่เสมอกัน

เงื่อนไขนี้เป็นประเด็นใหญ่หลวง ในพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ตรัสว่า ถ้าคนเรามีความเสมอกันในองค์สี่ คือ ศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา ก็จะมาพบกันและมีชีวิตร่วมกันอีก ใน **รักสองโลก** มารี คอเรลลี ถ่ายทอดสังขารธรรมนี้ผ่านท่านอาจารย์ใหญ่เฮลิโอบาส โดยที่ท่านเศร้าใจเมื่อคำนึงถึงการผ่านภพของน้องสาวของท่าน ท่านปรารภผ่าน “ ผู้ประพันธ์ ” ว่า ไม่แน่ว่าจะได้พบเธออีก เพราะหากท่านพลาดพลั้งในการดำรงรักษาสภาวะจิตตั้งที่เป็นอยู่ ท่านอาจต้องถอยหลังไปเริ่ม “ ไตรระดับ ” ทางจิตชั้นใหม่ กว่าที่จะถึงจุดที่เป็นสมภาพกับซาร่าก็อาจใช้เวลายาวนาน

คุณมารีเอ่ยถึงคุณสมบัติที่เหนือธรรมดาของชาร์ลอยู่บ้างบางจุด ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Sympathy” ผู้แปลใช้คำว่า “อภิญญา” (น.277, 335)

ตัวละครที่เป็นฝ่ายตรงข้ามได้แก่ เจ้าชายอิวาน เขาเป็นแบบของวัตถุนิยม ในแง่ที่ไม่ศรัทธาในศาสนา ไม่เชื่อในความมีอยู่จริงของพระเจ้า และวิญญาณอมตะ เขาเป็นหนุ่มรูปร่างงามฐานะดี อยู่ในวงสังคมชั้นสูง มีความสามารถในการดนตรี แต่ก็เพียงเพื่อใช้เป็นพาหนะในการสังสรรค์และสื่ออารมณ์ทางโลก เขามีความพึงพอใจเสวยสุขตามแบบที่ชาวโลกนิยม การได้รักได้แต่งงานคือเป้าหมายของการดำรงชีวิตที่เป็นสุขน่าพึงพอใจ ผู้ทำให้เขาผิดหวังต้องขัดใจด้วยชีวิตให้สมแค่นั้น เขาไม่เห็นอะไรสูงส่งยิ่งกว่านี้ แต่นั่นแหละ บทเรียนของเขาก็ต้องใช้ความสามารถพิเศษมากำกับ ท่านเฮลิโอบาสล่าแดงให้เขาเห็น และท่านก็มีความสำเร็จได้เพียงกึ่ง นั่นคือ ท่านต้องรอจนกว่าเจ้าชายจะมีทุกข์ใหญ่หลวงอีกครั้ง เขาจึงจะพร้อมที่จะรับการอบรม และท่านอาจารย์ก็กล่าวพยากรณ์เป็นการให้ความหวังว่า ท่านยังจะไม่ละโลกนี้ไป จนกว่าจะได้ให้ประทีปคือแสงสว่างแก่เจ้าชาย

มารี คอเรลลี เขียน **รักสองโลก** ในท่ามกลางกระแสที่ไหลเชี่ยวของวัตถุนิยม ซึ่งเป็นผลของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์ การปฏิวัติอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ รวมทั้งทฤษฎีทางปรัชญาบางประการ อาทิ เหตุผลนิยม (Rationalism) และพหุสัทธิพินิยม (Positivism) ดังเอ่ยในอารัมภบท ทฤษฎีหลังนี้มีออกุสต์ คองต์ (Auguste Comte ค.ศ.1798- 1857) วาดวางระบบความคิด ซึ่งเข้ามาไล่ที่เทววิทยาและอภิปรัชญาเมตาฟิสิกส์ เป็นทฤษฎีที่หันมาเชิดชู หรือถือเอาวิชา

วิทยาศาสตร์เป็นสรณะ หมายถึงวิทยาศาสตร์ทางวัตถุที่เริ่มจากคณิตศาสตร์ และมาถึงที่สุดที่สังคมวิทยา

ถึงกระนั้น มารี คอเรลลี ก็พยายามชี้ให้เห็นว่า วิชาว่าด้วยจิตวิญญาณและ เทววิทยานั้น ก็เป็นวิทยาศาสตร์ได้ เรียกว่า วิทยาศาสตร์ทางจิต (ซึ่งคุณมารีประกาศอีกใน **ชีวิตนิรันดร์**) สำหรับใน **รักสองโลก** คุณมารีจะย้ำเสมอว่า การค้นพบและคุณสมบัติพิเศษของท่านอาจารย์ใหญ่เฮลิโอบาส นั้นเป็นวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ ไม่ใช่เรื่องลึกลับ เสแสร้งหรือเป็นมายาสาโดย ไม่ใช่เรื่องการสะกดจิตหรือเข้าทรงวิญญาณชั้นต่ำ แต่เป็นเรื่องของการเพิ่มพลังกระแสไฟฟ้าในตัว เป็นเรื่องซึ่งเราฝึกได้ พิสูจน์ได้ด้วยตนเอง เพียงแต่ว่ากระทำในแวดวงจำกัด สาเหตุเพราะคนทั่วไปไม่พร้อมที่จะรับรู้หรือยอมเข้ามาเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ เพียงเราเปิด **รักสองโลก** ไปไม่กี่หน้าก็จะพบข้อความที่ท่านเฮลิโอบาส กล่าวแสดงข้อจำกัดนี้ว่า “อย่าเศร้าใจไปเลยที่เจ้ามิได้ถูกกำหนดให้ชักจูงวิญญาณได้ทีมากนัก เพื่อให้เขาถึงซึ่งความสุขสบายที่เจ้าได้บรรลุ!” (น. 42)

ดังนั้น ผู้ประพันธ์จึงถูกห้ามมิให้น่าระเบียบวิธีที่ท่านอาจารย์ใหญ่สอนมาเปิดเผย (น. 296)

อย่างไรก็ตาม มารี คอเรลลี ก็ได้ตั้งคำถามทางวิทยาศาสตร์ มาใช้อธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมอย่างที่สุด ดังกล่าวแล้ว คุณมารีใช้คำ “ไฟฟ้า” เพื่อหมายถึง “จิตวิญญาณ” ทั้งนี้ เพื่อสื่อคุณสมบัติของจิตวิญญาณว่าอปรด้วย **แสงสว่าง ความร้อน พลัง และความเคลื่อนไหว...** ผนวกกับหลักแห่งปัญญา

ในอีกกรณีหนึ่ง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจบทบาทของพระเยซูคริสต์ คุณมารีจะเปรียบพระองค์ดุจ

สายเคเบิลที่วางข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก การวางสายเคเบิลเป็นความสำเร็จอย่างมหัศจรรย์ของกึ่งศตวรรษที่ 19 ขอล่าเสริมความรู้ตรงนี้สักเล็กน้อย คือ หลังจากที่ค้นพบคุณสมบัติอันมหัศจรรย์ต่างๆของไฟฟ้า นักวิทยาศาสตร์ก็ได้นำไฟฟ้ามาประยุกต์ใช้ในกิจการของการโทรคมนาคมอันได้แก่ โทรเลขและโทรศัพท์ การวางเครือข่ายติดต่อกันบนผืนแผ่นดินเดียวกันก็ยังคงดูว่าสะดวกต่อมากี่ขยายเครือข่ายที่ทำหายขึ้นเรื่อยๆ เริ่มจากวางข้ามช่องแคบ (The Channel) จาก Dover แห่งเกาะอังกฤษไปยัง Calais ประเทศฝรั่งเศส เมื่อ ค.ศ. 1851 หลังจากนั้นก็นำเนิดโครงการที่ใหญ่หลวง เพื่อวางสายเคเบิลข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกจากยุโรปไปยังอเมริกา โดยเริ่มจากฝั่งตะวันตกของไอร์แลนด์ไปยังนิวฟันด์แลนด์แห่งแคนาดา การทำงานประสบอุปสรรคมากมายเผชิญกับพายุ สายสลิงขาดแล้วขาดอีก ต้องพักโครงการไปถึงสี่ครั้ง หาวิธีการแก้ปัญหาโดยไม่ย่อท้อ จนท้ายที่สุดใช้เรือขนาดยักษ์สองลำ ชื่อ Agamemnon กับ Niagara วางสายเคเบิลมาจากสองฟากฝั่งและบรรจบกันตรงกลาง รวมระยะทาง 2500 ไมล์ ได้รับความสำเร็จส่งสารได้เป็นพิธีการครั้งแรกเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม ค.ศ. 1858 (พ.ศ. 2401) สารที่ส่งข้ามมหาสมุทรครั้งแรกคือ "Glory to God in the highest and on earth peace to men of goodwill" (ไฟโรจน์เจิดจ้าแด่พระบรมมหาเทวะ และ ณ ปรฐพี ศานติจงมีแด่มนุษย์ไมตรี) ข้อความนี้มีความสำคัญเป็นที่แพร่หลาย (โดยแปลงสารจากเดิมเล็กน้อยในวรรคสุดท้าย) และคุณมารีได้ยกขึ้นมาอ้างอิงสองสามครั้งใน **รักสองโลก**

คุณมารีเปรียบเทียบให้เห็นว่า พระผู้เป็นเจ้าของทรงส่งพระเยซูคริสต์มา เป็นผู้เชื่อมโยงสวรรค์กับโลกพิภพ คือเสด็จมาสื่อทพิยสาระแก่มนุษย์ เพื่อมนุษย์จะได้เข้าสู่หนทางธรรมและสามารถนำพาตนกลับคืนสู่อาณาจักรสวรรค์ ตรงนี้พระเยซูคริสต์เปรียบเสมือนสายเคเบิลทางจิตวิญญาณ (น. 304)

ไม่อยากจะพูดเลยว่า **รักสองโลก** เป็นเรื่องเฉพาะของศาสนาคริสต์ เป็นคาทอลิกหรือไม่ใช่คาทอลิก เป็นของศาสนานั้นหรือไม่ใช่ของศาสนานี้ เพราะไม่อยากจะให้เกิดอคติตั้งข้อรังเกียจกัน ในเมื่อโลกนี้เป็นโลกแห่งความหลายหลาก การสอนธรรมะก็ต้องเริ่มที่จุดใดจุดหนึ่งที่กระแสวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง เพื่อให้เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ แล้วเราก็ได้ขึ้นไปด้วยการปฏิบัติ สู่การเข้าถึงและการประจักษ์แจ้ง แล้วหลังจากนั้นก็จะมีแต่สังจธรรม เหมือนดวงอาทิตย์ที่สวางโพลางจะเรียกว่า อาทิตยา สุรียา ไชลาร์ หรือว่าอะไรก็ตามที่

ใน **รักสองโลก** คุณมารีแสดงให้เห็นความเป็นผู้คงแก่เรียน และความรอบรู้ของท่านอาจารย์ใหญ่ ตามเรื่องท่านเป็นผู้ที่มีบรรดาศักดิ์ชาวฝรั่งเศสเชื้อสายแคลเดียน ซึ่งสื่ออยู่เป็นนัยว่าท่านมีความหยั่งรู้ในเรื่องจิตวิญญาณอันเร้นลับ ท่านเป็นคาทอลิก แต่ท่านก็ศึกษาคัมภีร์สันสกฤตและปรัชญากรีก เมื่อท่านเขียนเรื่องหลักความเชื่อเกี่ยวกับกระแสไฟฟ้า ท่านก็เขียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในพระคัมภีร์ไบเบิล แต่น่าสังเกตคือท่านลงชื่อและประทับตรา ซึ่งประกอบด้วยคำภาษาแอะระบิกหรือสันสกฤตสองคำ คุณมารีแสวงหาเป็นไม่รู้เสียอย่างนั้นแหละ ว่าไม่ทราบภาษาอะไรกันแน่ ก็เป็นวิธีที่คุณมารีจะพูดให้ดูเผินๆไปเสีย

ประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งคือ สาเหตุของการป่วยทางประสาทของผู้ประพันธ์ในท้องเรื่องตรงนี้เชลลีนี้ กล่าวว่า “[ผู้ประพันธ์] เสียสละร่างกายให้กับการร้องขอของจิตใจ ” โดยไม่คำนึงถึงความพอดี จึงทำให้ร่างกายลุกขึ้นมา “ ปฏิวัติ ” และเมื่อไม่มีความพอดี “ จึงเป็นเรื่องยากที่จะพบทางสายกลาง (The medium path) ” (น.71) ตรงนี้ผู้แปลหวนคิดถึงคำ “ทางสายกลาง” ของพระพุทธศาสนา ซึ่งภาษาอังกฤษปกติใช้คำว่า “The Middle Way/Path” ในความหมายทางพระพุทธศาสนาพระองค์ตรัสสอนผู้ปฏิบัติธรรม ไม่ให้เอียงไปข้างทรมานกายหรือข้างปรนเปรอกาย เพื่อจิตจะได้ตั้งอยู่ในความพอดี สามารถพัฒนาความบริสุทธิ์ผ่องใสได้

ผู้แปลก็ไม่ทราบเหมือนกันว่า คุณมารีตั้งใจเชื่อมโยงกับแนวคิดของพระพุทธศาสนาหรือไม่ แต่เมื่อผู้แปลอ่าน ผู้แปลได้เชื่อมโยงและเกิดความคิดไกลต่อไป ก็เป็นเรื่องสนุกที่จะคิด แล้วก็คิดต่อไปอีกว่า ในฐานะที่คุณมารีเป็นคนรอบรู้และชอบคิดค้น คำ “ medium ” ที่คุณมารีใช้อาจมีความหมายได้อีกสองชั้น กล่าวคือ “medium” อาจมีความหมายด้วยว่า เป็นสื่อกลางที่จะรับรู้กระแสทิพย์ ที่นี้ถ้าเรามีสภาวะร่างกายและจิตใจไม่สมดุล เราก็จะไม่สามารถรับรู้กระแสทิพย์ได้ เราก็จะหมดพลังสติปัญญาถดถอย ผลคือป่วย ดังที่ผู้ประพันธ์เป็นยิ่งกว่านี้ ในความหมายที่เกี่ยวข้องกับ **องค์ตรีมูรติ** ในคัมภีร์สันสกฤต “ medium ” ยังมีความหมายถึง **พระคิเว** พระมหาเทพผู้เป็นใหญ่พระองค์กลาง

ตามท้องเรื่อง ผู้ประพันธ์ / ฉัน มีความสนใจใฝ่รู้และต้องการฝึกปรือพัฒนาจิต เธอปรารถนาทำท่านอาจารย์ให้รู้ว่า

“ ดิฉันประสงค์จะรู้ว่าทำไมโลกนี้จักรวาลนี้จึงดำรงอยู่ และถ้าเป็นไปได้ดิฉันประสงค์จะพิสูจน์ด้วยว่าศาสนาคือสัจธรรมความจริงและเป็นสิ่งจำเป็น ” (น. 226-7)

ก็ไม่แปลกอะไรที่คุณมารีมีประสงค์รู้ดังนี้ เพราะศตวรรษที่ 19 ที่คุณมารีเกิดมาเป็นช่วงที่ผู้นำทางความคิด ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียกตัวเองว่า นักวิชาการหรือนักทฤษฎี หรือที่เรียกว่านักปรัชญาเมธีในโลกตะวันตก กำลังแยกพระผู้สร้างออกจากมนุษย์ (พอๆ กับสมัยที่กำลังแยกมนุษย์ออกจากมนุษย์!) และดังที่กล่าวแล้วในเบื้องต้น เขาคิดว่าถึงไม่มีพระเจ้าหรือไม่มีศาสนา เขาก็สามารถดำรงตนเป็นคนดีอยู่ในสังคมได้

ที่นี้ “ ความจริง ” ที่คุณมารีค้นพบใน **รักสองโลก** นั้น เราต้องยอมรับว่ามันไม่ใช่คริสเตียนออร์ทอดอกซ์ (ตามแบบฉบับที่คนทั่วไปคุ้นเคย) ทั้งหมด ดังนั้นเมื่องานนี้พิมพ์เผยแพร่ออกไป นักวิจารณ์ก็โจมตีว่า คุณมารีสร้างทฤษฎีขึ้นมาใหม่ และหมิ่นศาสนา คุณมารีก็แก้วามได้เป็นเช่นนั้น เธอเชื่อในพระคัมภีร์อย่างแท้จริง และได้อ้างอิงข้อความจากพระคัมภีร์ตลอด

สิ่งที่เราต้องยอมรับอย่างหนึ่งก็คือ โลกนี้มหาศาล ยิ่งจักรวาลและพระมหาเทพด้วยแล้วยิ่งมหาศาลจนเป็น อนันตัง คือกำหนดนับมิได้ จึงเป็นอันว่ามหดหนทางที่ผู้ใดผู้หนึ่งจะกำหนดรู้ได้หมดสิ้น ก็แล้วแต่ว่าใครจะมองจากมุมไหนไปยังจุดใด แล้วยังจะมีภาพหลอนกับพยับแดดอีกเล่า จึงยากที่จะยืนยันว่า ทศนะของผู้ใดถูกหรือผิด อะไรที่เรายังไม่รู้ ก็คงทำได้เพียงรับฟังไว้เป็นสมมุติฐานเพื่อการประจักษ์แจ้งในโอกาสต่อไป

หลังจากที่อ่านประสบการณ์ที่คุณมารีได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับโลกของพระมหาเทพที่เพริศแพรวพรรณราย กอปรด้วยวงแหวนล้อมรอบที่ส่งประกายวชิระไปทั่วทิศานุทิศแล้ว ก็ได้ไปอ่านที่ ดร. ชลดา เรื่องรักษลิติต เขียนเรื่อง **ลิลิตโองการแข่งน้ำ** ตอนการสร้างโลก อาจารย์ยกโคลงเกี่ยวกับการสร้างโลกตลอดจนที่ประทับของพระเจ้ามาบทหนึ่งดังนี้

ก่อกั้นแลเป็นสี่	ปวงดิน	= แล้วบังเกิดมีแผ่นดินสี่
ปวงดินเป็นเขายืน	ทรงเจ้าหล้า	= มีเขาดระหนางอยู่เหนือโลก
ทรงเจ้าหล้าเป็นเรือนอินทร	ถเลือก	= ตั้งเรือนอินทรีสง่า
ถเลือกเป็นสร้อยฟ้า	จึงบาน	= เป็นสร้อยฟ้าคสังาม

คำที่น่าสนใจคำหนึ่งคือ “ สร้อยฟ้า ” ให้ภาพพจน์ของความเพริศแพรวอลังการดุจวงแหวนล้อมรอบภูมิสถานของเทพเจ้า ดร. ชลดา อ่างความหมายของ “ สร้อยฟ้า ” จากนั้นโทปนนท **สูตรคำหลวง** พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรว่าหมายถึงเขาสัตตบริภัณฑ์ที่ล้อมรอบเขาพระสุเมรุ ดังข้อความดังนี้

“ อันว่าภูเขาล้อมรอบพระสิเนรุราช
แต่ล้วนรตโนภาสทั้งเจ็ดชั้น
ชื่อสัตตบริภัณฑ์พรรณราย
ประดุจสายสะอึงพรรณงาม
ยิ่งอันคาคพระสุเมรุราชปรากฏ...”
(ชลดา, 2544)

ที่ยกมานี้ ก็เพียงเพื่อให้เห็นการวาดภาพที่วิจิตรตระการตาของกวีไทยสมัยโบราณเกี่ยวกับที่ประทับของเทพเจ้า ว่ามีรัศมีเป็นวงล้อม เพื่อว่าท่านผู้ฟังจะเทียบกับการพรรณนาพิภพของพระมหาเทพ

ในเรื่อง รักสองโลก

อันที่จริง เมื่อเห็นความเหมือนคล้ายของความคิดของกวีหรือเมธีนักคิด เราก็มักจะวิจารณ์ไปในแง่ที่ว่า ผู้หนึ่งมีอิทธิพลต่ออีกผู้หนึ่ง เช่น มีผู้อาจพูดว่า St. Augustine (ค.ศ. 354 – 430) รัับอิทธิพลแนวคิดของ Plato (428 – 347 ก่อน ค.ศ.) แต่อีกผู้หนึ่งก็อาจพูดกลับมุกกันว่า St. Augustine christianized Plato in early medieval times (เซนต์ออกัสตินทำให้เพลโตกลายเป็นคริสเตียนในสมัยกลางตอนต้น ดู Sophie 's World p.181) ผู้เขียน Sophie 's World คือ Jostein Gaarder ยังใช้คำได้ละเอียดมากต่อนี้หนึ่งคือใช้คำ “ recycle ” สำหรับการที่นักปรัชญาเมธีรับความคิดของนักปรัชญาเมธีรุ่นก่อน ดังในข้อความว่า

“ We have seen how the Hellenistic philosophers **recycled** the ideas of earlier philosophers. Some even attempted to turn their predecessors into religious prophets. Plotinus came close to acclaiming Plato as the saviour of humanity ”.
(Gaarder, 1996 ; p. 149)

“ เราได้เห็นการที่นักปรัชญาเมธีกรีกโบราณ **รีไซเคิล** ความคิดของนักปรัชญาเมธีรุ่นก่อน บางท่านถึงกับพยายามทำให้นักปรัชญาเมธี รุ่นก่อนนั้นกลายเป็น ศาสดาพยากรณ์ **พลอทีนุส** แทบจะเชิดชู **เพลโต** ว่าเป็นผู้กอบกู้มนุษยชาติเลยทีเดียว ”

ในกระบวนการ “ รีไซเคิล ” สิ่งเก่าถูกนำมาใช้ แล้วกลายเป็นสิ่งสร้างสรรค์ใหม่อาจมีรูปร่างลักษณะและความหมายที่พิเศษจากเดิม

เราต้องยอมรับประการหนึ่งว่า เรื่องวัฒนธรรมเป็นเรื่องของการไหลถ่ายเทและการเรียนรู้และการรับมาใช้ ไม่มีใครเกิดมาโดยไม่รับเอาความคิดทฤษฎีหรือถ้อยคำของผู้ที่อยู่มาก่อนหรือของผู้ที่อยู่โดยรอบตัว

ที่นี่ เมื่ออ่าน **รักสองโลก** นอกเหนือจากที่เห็นว่าตรงนี้มาจากพระคัมภีร์คริสต์ เป็นคำสอนของคาทอลิก ตรงนั้นคล้ายฮินดูกับคล้ายพุทธศาสนา หรือตรงนี้เป็นประสบการณ์พิเศษของคุณมารีแล้ว ผู้แปลก็แลเห็นว่า แนวคิดหลายประการเป็นเพลโต เพราะเพลโต ในเพลโต (Phaedo) ก็กล่าวถึงทิพยสภาวะ พร้อมทั้งเน้นการใช้ “ดวงประทีปที่เรืองแสงของจิตสอดส่องหาความจริง” (วิทย์, 2547 ; น. 21) ในทัศนะของเพลโต ประสาทสัมผัสทั้งห้าคือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย อาจ “หลอก” จิตที่บริสุทธิ์เท่านั้นจึงจะสัมผัสความจริงอันบริสุทธิ์สูงส่ง เราพบว่าคุณมารีอ้างถึงเพลโตทั้งใน **รักสองโลก** และ **ชีวิตนิรันดร์**

อย่างไรก็ตาม เราอาจสรุปรวบยอดด้วย maxim ที่ว่า “Great men think alike.” และสังขจรรวม ก็คือความจริง ที่ไม่ว่าใครจะนับถือลัทธิหรือพระศาสนาองค์ใดก็ย่อมประจักษ์แจ้งได้ด้วยญาณทัศนะของตน

การอ่านหนังสือที่เต็มไปด้วยความคิดและประสบการณ์ เป็นการท้าทายความคิดนึกตรึกตรองของเรา และท้าทายให้เราพิจารณาเทียบเคียงกับประสบการณ์ของเราด้วย ยิ่งกว่านั้นยังกระตุ้นแรงบันดาลใจใคร่รู้ และอะไรที่รู้แล้วตรงกับเราก็ชื่นใจเสียนี้กระไร ที่เราได้มาพบกัลยาณมิตรในอีกซีกโลกหนึ่ง

และเราก็เกิดความคิดคำนึงต่อไปว่า หากชีวิต

ไม่ไปไหนเสีย เมื่อเราผ่านภพนี้ไป ไม่แน่ — เราอาจไปพบคุณมารีอยู่ในภพอื่น ที่เราจะกรากเข้าไปจับมือแล้วบอกว่า ขอบคุณที่ส่งหนังสือมาให้อ่าน ขณะกำลังว่าเหวอยู่ในโลกมนุษย์ที่แสนมืด ที่ทำให้ใจเราสว่างไสวและชื่นใจ ทั้งประเทืองปัญญา มุ่งแสวงหาสัจธรรมอันไกลโพ้น ที่ทำให้เราคิดว่า ถ้าเราพัฒนาจิตอินทรีย์ของเราให้ยิ่ง เราก็คงได้มีโอกาสไปเยือนสวรรค์ ด้วยความคารวะ จงรักภักดี และอ่อนน้อมถ่อมตน

คุณมารี คอเรลลี มีความรู้ที่ไม่ใช่ธรรมดา เธอมีโชคนี่เสแสร้งทำตัวเป็นผู้รู้แล้วเขียน แบบอุปมาที่เธอกล่าวเทียบถึงนักแต่งเพลง ที่เที่ยวเยี่ยมโน้ตจากคนนั้นคนนี้มาคนละตัวสองตัว แล้วนำมาต่อๆ กันเพื่อให้เป็นผลงานของตัวเอง

คุณมารีได้ฝึกฝนตนด้วยสติและสมาธิ ในสมัยที่เธอมีชีวิตอยู่ คำพยากรณ์ของเธอก็เป็นที่สดับตรับฟัง ครั้งหนึ่งหนังสือพิมพ์จับคำพูดของเธอไปพาดหัวข่าว เมื่อเธอเตือนว่าผู้ล่งล้ำเข้าไปชุดที่ฝังพระศพกษัตริย์ ตูต. อังค์. อามอน (Tutankhamun) แห่งอียิปต์ ย่อมได้รับโทษทัณฑ์อันร้ายกาจ และหลังจากนั้นสองสัปดาห์ ลอร์ดคาร์นาร์วอน (Lord Carnarvon) ผู้อุปถัมภ์การขุดก็ถึงแก่กรรมกะทันหันเมื่อวันที่ 5 เมษายน ค.ศ. 1923 (Reeves, 2000 ; pp. 62- 63)

คุณมารีเขียนด้วยความมั่นใจในความ มีอยู่จริงของสวรรค์พิภพและของพระมหิทธานุภาพของพระมหาเทพ — จะใช้พระนามว่าประการใดก็ตาม พระผู้สร้างผู้ยิ่งใหญ่ก็คือพระองค์นั้นพระองค์เดียวกัน

ผู้แปลได้อ่านและพบแรงบันดาลใจอันใหญ่ยิ่ง ให้แปลดุจดังที่คุณมารีเล่าว่า เธอ “รู้สึกบีบคั้นจาก

พลังของกระแสที่สื่อมาจากจิตวิญญาณ ” ให้เขียน
(ดู คำนำ)

ผู้แปลขอมอบงานแปลนี้ ให้แก่ผู้อ่าน
ทุกท่าน — ขอใช้สำนวนคุณมารีว่า — ด้วยความ
รักหมดใจ เพื่อให้มีส่วนในการกระตุ้นประกาย แห่ง
ความเป็นทิพย์ที่มีอยู่ในท่านทุกคน

บรรณานุกรม

กิ่งแก้ว อัดถาวร. 2544. ชีวิตนิรันดร. บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง
แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), กรุงเทพฯ ฯ. แปล
จาก Corelli. M. *The Life Everlasting*. 1896.
Borden Publishing Co. Alhambra, California.
กิ่งแก้ว อัดถาวร. 2545. รักสองโลก. บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง
แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), กรุงเทพฯ ฯ. แปล
จาก Corelli. M. *A Romance of Two Worlds*.
1896. Methuen & Co. Ltd., London.

ชลดา เรื่องรักชิลิต. 2544. ปัญญาที่ส่องสว่างให้แก่กัน:
การศึกษาคำศัพท์ในวรรณคดีไทยต่างเรื่อง. *วารสาร
ภาษาและวรรณคดีไทย* 18 : 31-43 น.
วิทย์ วิศทเวทย์. 2547. ปรัชญาทั่วไป. บริษัทไทยร่วมเกล้า
จำกัด (ฝ่ายการพิมพ์), นนทบุรี.
Corelli, M. 1896. *A Romance of Two Worlds*. Methuen
& Co.Ltd., London.
Corelli, M. 1996. *The Life Everlasting*. Borden
Publishing Co. Alhambra, California.
Gaarder, J. 1996. *Sophie's World*. Berkeley Books.,
New York.
Reeves, N. 2000. *The Complete Tutankhamun*.
Thames & Hudson Ltd., London.